

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Szechenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 8-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évszámra 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 8 kr., 3-ör 9 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

julius—decemberi folyamára.

Egészévre . . . . . 12 forint.

Félévre . . . . . 6 „

Évnyegyedre . . . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középütczei könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Politikai szemle.

(S.) Több lapokban volt említve azon hír, s mások után mi is közöltük, hogy a magyar országgyűlést összehívó kir. leirat f. hó 18-án miat ő Felsege legm. születésnapján fog aláírni, sőt némely tudósítók azt is állították, hogy a nevezett leirat aláírva már le is érkezett a m. udv. korlátokhoz.

Most a „Debatte” legújabb számában e hírt „félreértésnek” nevezvén megcáfolja. Örvendünk, hogy e félreírás a mondott lap fölvilágosítása folytán nem a rossz, hanem a jó félreírások rovatóból való.

A „Debatte” ugyanis, miután kimutatta, hogy minő ellenmondás van abban, ha némely bécsi lapok azt állítják, mikép a sokat emlegetett kir. leirat e hó 18-án fog aláírni, míg más felől azt mondják, hogy ő Felsege csak 20-án térend vissza Bécsbe, így folytatja: „Véleményünk szerint csak következő alternatíva létezik: vagy megérték már a dolgok annyira, hogy az országgyűlés kihirdetése megtörténhet, s akkor az ma, holnap, holnapután be fog következni, azon esetben még csak abból a czélból sem fog elhalasztani, hogy azt a fejedelem ünnepi adományképp nyújthassa népének; vagy még nincsenek a dolgok oda érlelődve, hogy a legyen szót kimondani lehessen, s ez esetben ő Felsege visszaérkezése előtt határozni sem lehet, és így az országgyűlés összehívása sem történhet meg 18-án.”

„E szerint a várakozások, miket némelyek 18-ához kötnek, a logika törvényeivel sem egyeznek meg. Több oldalról határozottan állítják, hogy Erdélyi politikai Capacitásai Bécsbe hívtak. Ha ez való, akkor mi azt legkevésbé sem roszszalhatjuk; de ez esetben a tények logikájának is meg van a maga joga, melyet érintetlenül kell hagyni.”

„Az elmúlt idők, az oportunitás uralma, a jogeljárás elmélete, mely a jogot és elvet a „mogyorónál” alább becsülte, vétkeztek, a miért a jelennek kell bűnhődnie.” A pök megsemmisítő kitarításával igyekeztek annyira összebonyolítani egy magában egyszerű, bár következménydús kérdést, mikép most legalább azzal dicsekedhetnek: hogy egyetlen tényleges cselekményt, az erdélyi kérdés szövevényét csakugyan létrehozták, egy bogot, melynek kuszált szálait csak szerzeteljes türelem fedezheti fel, s a melyet csupán az elhatározott akarat keze képes megoldani.”

„A „Postulaten Landtag”-ok ideje lejárt, s azt sem gondolhatjuk, hogy az erdélyi urakat csak azért hívták fel Bécsbe, hogy a már megtörtént határozatról egyszerűen értesítsék. De ha ez nem ezért történt, akkor, azért hívtak fel, hogy tapasztalataikkal s tanácsukkal a kormányt támogassák, hogy komoly tanácskozásokban vegyenek részt. És ha négy év volt szükséges a bog összebonyolítására, ugy a megoldást is csak néhány nap alatt lehetend eszközölni.”

„Már pedig a dolgok jelen állásában az erdélyi kérdés feletti tárgyalások csak Magyarországgal egyetemben gondolhatók, egy okkal tehát több, a mely miatt a magyar országgyűlésnek a legközelebbi napokban leendő összehívása kétségbe vonható.”

A „Debatte” ennek folytán inkább szeret egy kis elhalasztást a történhető hibánál, s még egy kis várakozásra int, míg az összehívó kir. leirat kiadhatatik, a mely tanuskodni fog arról, hogyan fogják fel kormánykörökben a jogfolytonosságot, s mikép szándékoznak azt alkalmazni. Ez remélhetőleg minden kétséget el fog oszlatni, mely az ország területi épségének helyreállítására s az országgyűlés törvényes kiegészítése körül még fenforog. Magyarország bizvást megülheti augusztus 18-kát és 20-kát, e nagy nemzeti ünnepet.

A pesti lapok is azt írják, „hogy az erdélyi

ügyekben nagy dolgok érlelődnek, de tartózkodniok kell még a visszatérő nagy idők, ugy embereinek szerepét részletesen jelezgetni.”

Az a reményünk tehát még van, hogy a mi még nincs e'dölve, dölhet jó irányba is.

A „Hon” és „Magyar Sajtó” a vármegyék alkotmányos reconstitúcióját sürgetik, s a biv. „Sürgöny” ebbeli nyilatkozatát nem tartják a kormány utolsó szavának.

A „Neue Fremdenblatt” szerint az északi szlávok legközelebb gyűlést fognak tartani Turóc-Sz.-Mártonban, a mint azt a „Slovenska Matica” fenállása óta évenként teszik. A románok is tartanak ilyen gyűlést Abrudbányán, melyre nemcsak erdélyi, hanem Királyhágón túli románok is nagyszámúval fognak megjelenni. A galicziai ruthekok ismét külön területet követelnek, mint a „Politik” írja.

Mi meg bizalommal nézünk a jövőbe, és — észlelünk.

Sz. István király napjára.

(S.) Nyolcz száz hatvan ötödik évfordulóját üljük amaz emlékezetes időszaknak, midőn Sz. István, első apostoli királyunk, a Rómából küldött koronával megkoronáztatván, a magyar királyságot megalapította.

Ugyanannyi ideje, hogy az országot vármegyékre osztotta, a legelső főispánokat kinevezte, a törvényszék hozatalát eszközölte, s a törvényhozó hatalmat az akkori néppel, az ország nagyjaival megosztván, a magyar alkotmány első alapját letette.

Épp annyi idő folyt le mióta a keresztény vallást behozta, egyházakat és püspökségeket alapított, s a magyar nemzetet szelvidebb erkölcsök útjára vezérelte.

Nyolcz száz hatvan harma d i k évfordulóját ünnepljük ama szintén nevezetes időnek, midőn ugyan e szent királyunk a nyolcz évvel azelőtt megszerzett erdélyi részeket szorosabban bekebelezte, s királysága elválaszthatlan kiegészítő, alkotó részévé alakította.

Számtalan veszélynek volt azóta kitéve az ország, nemzet, vallás és alkotmány; de szilárd, rendületlen alapra kellett mindezeknek fektetve lenni, hogy ma is képesek daczolni.

Trónok emelkedtek, országok keletkeztek, és elenyésztek ismét ugy a hogy alakultak, miként nevökről is alig ismeri már a történelem.

Eljött a török és tatár, földig letarolta a szorlgalom gyümölcseit, s a művelődés vívmányait, a kincseitől megfosztott lakosságot rabságra hurcolta, lakhelyeit elhamvasztotta; ámde megint feljött a szerencse csillaga s a rombadönt falvak és városok megint felépültek, a néptelenné lett ország megnépesedett, a vagyonsodás és közművelődés újabb lendületnek indult.

Eljötték a Bachok és Schmerlingek, s míg mi folyvást a törvény és két oldalú szerződéses százados fasorai között haladtunk, ők a magyar alkotmány pompás tiltványait, virágos tábláit, semmit sem kimélve pusztították.

Valóban elborulhatott, szörzsákbá öltözhettek, fejét a vezeklés hamujával önthette be, s várhatott egy második Hamletre, ki őt, mint hajdan Opheliát kolostorba küldje a valódi alkotmányos jogérzet.

Honnan van mégis, hogy ma is elévülhetlenül fenáll Sz. István országának alkotmánya?

Hogy a nemzet minden tagja egy azon ügy képviselője és bajnokaként hasonló egyszerűtettel, osztatlan lelkesedéssel, meg nem különböztethető jó akarattal szentelte tehetősége legjavát a közhaza közérdekének előmozdítására, s elődeinktől hitbizományként örökölt s kipróbált hazai alkotmányunkat, annak saját magunk által önként eszközölt korszerű vívmányaival együtt, mindnyájan fontartani, megőrizni, s azért mindent áldozni készek vagyunk?

Hogy valamennyien az európai művelődés pályáján minél előbbre szeretnők vinni honunk közállapotát, hazánk önállóságát maradólag biztosítván, s egyesített erővel oda törekedvén, hogy Magyarország minden hű fia és leánya nemzetiség- s valláskülönbőség nélkül elégtül és boldog legyen?

Alkotmányunk talizmanja, mely azt mindedig az enyészettől megvédette, könnyen feltalálható.

Az alkotmányosság magában véve még nem tény; azaz csak az alkalmazás által lesz. Eszme az csupán, mely következetes fenntartás és fejlesztés nélkül irott malaszt marad. Az intézmény életképesége az eszmének az egyénnel és nemzettel elválhatlanul összeforrt solidaritásán alapszik.

A magyar nemzet nem csak azért bir jogérzettel, elhűséggel és törvényes érzülettel, mert Sz. István első apostoli királya jóvoltából századok hosszu során át mindig alkotmányos szerkezetű államban élt, hanem megfordítva is azért, — sőt tán éppen csak azért — volt képes a magyar alkotmány egy évezred csapásaival dacolni, mert az alkotmányosság és jogérzet a magyar ember nemzeti jelleméhez tartozik, ugyszólvá véreben van.

Ez az, a mi miatt a Bachok és Schmerlingek fel nem forgathatták azt, a minek alapját első n. királyunk letette.

Ha mindenek felett drága, e szerint azon föld, melyet az Árpádok szereztek, annak területi épsége, s azon intézmények, melyekkel Sz. István megajándékozott, bizonyára nem kevésbé becsesek és fontosok azon erkölcsi tulajdonságok is, miknek kifejtésére nevezett sz. királyunk képesített, midőn nemzetünket az ősi nemzeti jellemmel párosított keresztény művelődés útjára vezette, s így magát hazánk kétszeres alapítójává avatta.

Kétszeres hálával és tisztelettel tartozik e szerint Magyarországnak népe is a nagy királynak, a ki népét nemcsak a legdrágábbal felruházta, a mivel csak nép bírhat — ezredéves alkotmányával —, hanem azt erkölcsileg is biztosította.

Két királyi látogatás Magyarországon.

III.

Az új helyzetből mily politikai előnyök származhatnak mind Auszriára, mind Magyarországra nézve? most már erre a kérdésre kell válaszolnunk.

Auszriában hagyományos a lassu mozgás. Mi voltának a gazdaságának teljes tudatával még nem bir. Szabadabb és erősebb, mint a milyennek képzeletét magát s ennek természetes következtése, hogy gyakran jut annak a rabnak sorsára, ki sokáig a börtön fenekén szilódo, hozzá szokott a láncokhoz, s midőn kiszabadul a fényes napvilágra, akkor is úgy viseli magát, mintha még ott volna a setét börtönben. Tény az, hogy Austria, leszámítva azon kevés kinttöbbséget, kik környezetök nyomasztó hangulatán felül tudnak emelkedni, fél az életől. Azon ellentétlenül rohamban, mely Európa két uralkodó nemzetét, az angolt és francziát, végzete felé ragadja, vesztélyt lát. Megszabadulva 1848-ban azon — most szigorubb, majd szelidebb — fogságból, melyben ama rendszer miatt szilódo, melyet hibásan tulajdonitnak Metternichnek. A policialis kormányzat katonai váltotta föl, s a változást oly győzelmek jelzék, melyeknek láttára kezdett lelkesedni. A hadsereg s főbb vezérei nagy népszerűségnek örvendtek. A katonai zajban rövid időre felede Austria, hogy a nyomás éppen úgy megvan, csak más formában. De nem sokára Radetzky s Schwarzenberg, kik a nyomasztó helyzetet türethetővé tudták tenni, eltűntek s a birodalmat Buol és Bach kezei közé hagyták. A kiábrándulás kora bekövetkezett. Adókkal volt tulerhelve mindenki, a nélkül, hogy a birodalom pénzügyi állapota javult volna; fölébredt a szegénység és elnyomottság érzete. A birodalom népei közül egyiknek sem volt meg még azon szomorú vigasztalása sem, hogy a szomszédja még szerencsétlenebb. Egyenlők voltak mind — a szenvedésben és elégtelenségben.

És mégis az 1848 diki marcziusi alkotmányban, melyet Schwarzenbergnek kellett volna életbe léptetni, volt egy termékeny eszme: a birodalom népeinek egyenjogúsága. Ez eszme valósisítását igérete akkor az új kormány s most is, annyi évek tévedései s tapogatózásai után ennek a problémának megfejtése áll Austria előtt, ha élni akar. Szól ez mindnyájuknak: magyaroknak, osztrákoknak, longyeleknek, csehkeknek egyaránt; ha követeléseikben nem fogják a többiek éppen oly jogos követeléseit szem előtt tartani, semmi sem lesz nyerve. Résztünkön bizunk a közel jövőbe, de azok, kik azt hiszik, hogy Pest legyőzte Bécsot s minden

meg van már nyerve, mert a magyarok hatalomra emelkedtek, nagyon csalódnak s e csalódásnak csak keserű következtései lehetnek. Ha a magyarok a most kínálkozó alkalom felhasználásában szem elől tévesztik az összbirodalom minden érdekeinek s erőinek általános kifejlődését, ez nem csak gyalázatjukra fog szolgálni, hanem erkölcsi bukásukat idézندی elő.

Mostantól kezdve Magyarország tetetéről Európának felelős, s multjának szenvedéseit hiába fogja többé emlegetni; hatalmassá lett s mint ilyent, tetetéről fogják megítélni. Most politikai élete első phasisában, a kormányzásra kinttöően alkalmas két férfi áll az ügyek élén. Majláth György és Senei Pál nem csak magyar, hanem európai államférfiak. Feladatuk rendkívül nehéz; a birodalom többi népeivel, Németországgal, saját hazájukkal s annak politikai pártaival szemben egyaránt nagy akadályokkal kell megküzdödniök.

Mellözve ezttal a többieket, vajjon Magyarországgal szemben urai-e helyzetnek? vagy tán az országgyűlés első vitatkozásai után ki fog tűnni, hogy girondista mind a kettő, s akár jó, akár rossz kilátásokkal, melyeket a jövőndő nyújtani fog, a megállapodás gondolatáról le kell mondani? Ettől ugyan, föltéve, hogy a magyar nemzet magatartása biggadt és józan lesz, nincs mit félni; de vajjon egy magyar országgyűlésről lehet-e ezt előre bizton állítani? Ösmerve a magyar jellemet, nem áll-e jogában bárkinek is fölvetni ezt a kérdést: vajjon a vitatkozások folyamában nem fog-e a hangulat egészen új fordulatot venni? Igaz, sok erősség szól a moderatio mellett: a birodalom kimerültsége, szegénysége és annak tudata, hogy Európa becsülését — a solidaritás e századában — eljátszani nagy megdondolatlanság volna; de könnyen megtörténhetik, hogy a mérséklet éppen azon perczen, nem lesz népszerű, midőn legnagyobb szükség volna rá s ki tudja megmondani, hogy ekkor a dolgok a Lajtán innen és túl mily fordulatot vesznek?

És valóban sokan is vannak, kik aggódva néznek szembe a jövővel, s Austria multjára tekintve, nem is egészen ok nélkül. A reactio rémes szava szájról szájra jár, s nagyon könnyen bimagyarozható, hogy egy oly birodalomban, hol a szabadság még csak bölesőben fekvő gyermek, minden kis változástól attól félnek, hogy újra a középkor és a feudalitás állapotába slyednek vissza. Pedig Auszriában a reactiótól mostanság nincs mit félni, s meg vagyunk győződve, hogy ha holnap oly retrograd elemekből is alakulna ministerium, mint a Thunok, Selmok és Clamok, az sem mutatná magát sem inkább, sem kevésbé alkotmányosnak, mint a milyen volt a Schmerlingé, vagy a milyen lenne az, mely a legszélőbb bal-oldal embeireiből alakulna. A budget állapota sem kevésbé parancsoló, mint a kor szelleme; azon tartományok, melyeknek rendes deficitjük van, nem tehetnek például olyant, a mi által Európát erkölcsileg magok élén láttatják. A mi pedig a reactiót éppen lehetlenné teszi, az az osztrák nép jellege. Csak most lépett a politikai pályára s közvéleménye már is nem csak élesen pillantó és egészséges, hanem emelkedett is. Természeténél fogva mindig nemes hajlamokkal bir, csak az a kár, hogy annyiféle sikertelen törekvései miatt bizalmatlan. De mihelyt valódi szerencsétlenség, vagy nemzeti diadal forog kérdésben, életre kap s nem hiányzik benne sem az odaadás, sem a lelkesedés. Akkor a gazdag és a szegény, a birodalmi herceg és a bécsi fiakker együtt-érez s azt érzi, a mi igaz. A vélemények emez egységére az új magyar kormány bizton számíthat. A Schmerling ministerium bukását is hatalmasan elésegítette azon türelmetlenségé által, hogy lássa kielégítve a magyarokat. De éppen ezen igazság érzete által vezéreltetve tiltakozna, ha a magyarok tul-követelőkké lennének, s kormányuk hatalmával visszaélne.

Az új politikai változásban a közvélemény jelentékeny befolyást tulajdonit gr. Eszterházi Mórnak s nem is csalódik. A mostani bonyolult viszonyok között a megoldás nagy munkájára bizonyos tekintetben alkalmasabb mint valamenynyit. Honfitársai nemzetiségi követeléseiben minden tulzástól ment; annyit élt külföldön, érintkezve a legkinttöbbsé alkalmasokkal, hogy bámulatosan érzi azon áldozatokat, melyek által Európa figyelmét s becsülését ki lehet érdemelni. Valóságos európai, határozott franczia színezettel, mint ha csak a Talleyrand okolájából kertült volna ki: finom, élénk, szelleműs, van bite a diplomata szükséges voltában, s a szellemi fennsőbbesé gyakorlását kitünően érti.

Mensdorff grófot pár szóval lehet jellemezni: mindenki bizik benne s még ellenségei is, ha vannak, tisztelettel tekintenek rá. A mérséklet po-

litikájának, mely egyedül vezethet sikerre, legjobb garantája az, hogy az új ministerium alkotásával ő van megbízva, ő van elbírva azon cabinet vezetésére, melynek alapelve a Magyarországnak való kibékülés leendő igazságszeretete és lojalitása elég kezeséggel szolgálhat arra, hogy mind a birodalomnak, mind a fejlődésnek induló alkotmányos életnek érdekei szemellett lesznek tartva.

Pár szót az új tárnokról is. Hogy Senyei Pál báró jelenleg az ügyek élén áll, nem köszönhetni egyének, mint azon közmegegyezésnek, hogy mindenek felett a kibékülés embere. Erős meggyőződésű, határozott, de egyszersmind ritka egyenes és szelíd jellem; a transzaktív mestere, kész minden áldozatra, de a nélkül, hogy a legfőbb célját, melyre most töreküdni kell, kockáztatná. Ő volt az első a conservatívek közül, ki Apponyi véleményéhez csatlakozott, midőn ez nyilatkozat kimondta, hogy a magyar kérdés megoldásának egyetlen útja: teljes egyetértés Deák-kal és pártjával.

Most már nincs egyéb hátra, mint szólni pár szót a Felsőházról is. Azon politikai változások jellemzésében, melyek trónra léptétől kezdve 1860-ig történtek, készakarva hallgatunk róla, mert sokkal kevesebb befolyást gyakorolt azokra, mint a hogy első tekintetre gondolnánk. A cselekvést miniszterekre bízta, mert jobbnak látta a silány eredményekkel szemben a felelősséget nem venni magára. A kormányzásba tevékenyebb részt 1860-ban kezdett venni, mert akkor látta be először azt, a mitől őrizkednie kell. Nagyon csalódik, ki azt hiszi, hogy az 1859-diki hadjárat után általa kezdett szabadelvű reformok sürgetők voltak, vagy hogy azoknak decretálását elhalasztani veszedelmes lett volna. Igen, szükség volt azokra egy felszabadító óta, csak hogy 1859-ben nem inkább, mint 52-ben vagy 56-ban. Forradalomtól nem volt mit félni, s ha ennek dacára ő Felsőháza mégis reformokhoz kezdett, tette azért, mert belátta, hogy azon tértelenség, melyben a birodalom süllyedve volt, már magábanvéve veszély. Tény az, hogy a gondviselés lezárta nem voltak reá nézve hiába valók; ő Felsőháza nagyon sokat tanult általuk. Maximilian óta a habsburgokban az önbizalom későn ébred föl, s még Mária Theresiának is, mielőtt szerencsés inspirációját követte volna, voltak percei, midőn érte, hogy keserűen csalódott, mert igen hallgatott oly tanácsokra, kik bizalmát nem érdemelték meg. Ő Felsőháza is olykor habozásai ez önbizalmatlanságában lelik magyarázatjukat. De annyi áll, hogy ő is, midőn saját inspirációját követi, megtalálja az igazat, s ha végre cselekvésre határozta el magát, gyorsan cselekszik. Nem csekély biztatásul szolgálhat ez, még azoknak is, kik Austria helyzetének megbeszélésével szembe egészen tisztába vannak.

E nehézségek közül kétségenkívül egyike a legkomolyabbnak mind ő Felsőháza, mind a birodalomra nézve Austria izolált állapota. Auszriában mondhatni minden a közvélemény ama nagy árján kivül történik, melynek mélységét megmérni s hatalmát rettegni csak az képes, ki abba belemerül. Austria még nincs eléggé meggyőződve arról, hogy egy birodalomra nézve mindig nagy gyengeség jele, ha minden árron másként akar élni, mint mások. Midőn az ember Párisból vagy Londonból Bécsbe megy, csodálkozással látja, hogy mily keveset törődnek ott a külföld méltánylatával. Felejtik, hogy korunkban minden solidaris, a nagy tömegtől külön válni nem lehet, s ki ezt megkísérli, saját erejét semmisíti meg általa. Európa becsülése, rokonszenve, melyet Austria könnyen megszerezhetne, nagyon gazdagon kamatozna. Lehet, száraz igazságokat mondottunk ki, de igazságokat a szó teljes értelmében, s Austria jól teszi, ha megtanulja.

„Ki mindenben nem teljesíti kötelességét, nem tért semmit“ azt mondja egy britt példa beszéd, melynek igazságában Austria eddig nem nagyon látszik hinni. Annaira bízok földje gazdaságában, forrásai kiapadhatatlanságában, hogy a „segíts magadon, s az Isten is megsegít“; eddigelő nagyon kevés követőkre talált. A kötelességek teljesítésében fél a tulságoktól, a mi nagy kár. Különbben ez is csak idő kérdése. Legyen csak Bécsben egy miniszter, ki megfelel a kor igényeinek, ki megmutatja, hogy mit tesz magát egészen feladatának szentelni, többet tenni, mint a mennyi szoros kötelessége, meg lehetünk győződve, hogy a birodalom követni fogja.

Példát vehet Austria Angliától. Egész Európában leginkább az van adókkal terhelve, s mégis legkevésbé érzi, mert a teherviselés legtöbb eszközével bír. Szaporítsa Austria is az adók természetes forrásait, hogy a birodalom könnyebben elviselhesse azokat. Ha valószínű fog egy ilyen programot, s a mellett magatartása által kivívja Európa rokonszenvét, akkor mindent várhat a jövődtől, mert, mint nagy Fridrik mondá — kinek e tekintetben inkább lehet hitelt adni, mint bárkinek — Austria szép és áldott tartomány.

Szász Domokos.

Kolozsmegeye közlekedési érdekei.

„Boér Ferenc, Kolozsmegeye administratora“ aláírással egy nyilatkozatot olvastam a lap 92-dik számában. Ez felelet, illetőleg czáfolat akar lenni azon egyszerű közlemény ellen, melyvel ugyan a lap 90-dik számában bátor voltam egy kissé ta-

gogatni közlekedési ügyi érdekeink körül. Családi ügyben tett utamból előkerülve, csak most vehetek alkalmat, hogy igazoljam magamat azon vádak ellen, melyek e nyilatkozatban foglaltak; mert avval vádoltam, hogy a kolozsmegeyei utak érdekében tett felszólalásom tények elferdítésén alapul, s „alaptalan gyanúsítást“ foglalt magában; miért? mert bátor voltam felhozni, hogy mielőtt a kolozsmegeyei két legfőbb utvonalon készen lenne, hozzáfogtak egy mellék utvonali építéséhez, melyet a megye nem határozott, mely mindjárt kifut a megyéből, mely nézetem szerint nem bír oly fontossággal, hogy a miatt a megyei munkaerő odavonása igazolható lenne. stb.

Igazán megvalva, miután az interpellációt közérdekűnek és teljesen jogosultnak hittem, s hiszem most is, készen voltam arra, hogy a tisztség vagy a megyei mérnök részéről ez nyilatkozatot idézend elő. Csak arra a szerencsére nem számítottam, hogy maga az administrator ő méltósága lépjen elő megfelelni e kényes kérdésre. Annál inkább méltányolnom kell tehát azon önmegtagadást, hogy az administrator ur személyesen bocsátkozik egy, a kormányzatára bízott megyét különösen érdeklő ügy hírlapi tárgyalásába. De miután e képp a nyilvános vitaközös terére léptünk, legyen szabad ő mltségét egyszersint vitaközös félnek tekintenem, a ki nem tagadhatja meg tőlem azon jogot, hogy visszafelbesselek, annyival inkább, mivel az egész csak a megye érdekében történik, mely érdeket az administrator ur — kétségenkívül — szívén hordoz.

Nézetem szerint, miután a megye a mostani kivételes állapot folytán még most nem rendelkezik saját ügyei felett saját gyűlésein, már magában az is haszon, hogy legalább közlekedési érdekei körül a hírlapi nyilvánosság terén egy kis eszmecsere foly, melynek nem lehet egyéb célja, mint az igazság földerítése, s akár czáfolatom meg állításaimra nézve, akár nem, én szeretem az igazságot! A födolog az, hogy igazam volt-e vagy ferdítettem, midőn állítam, hogy Kolozsmegeye 1861-diki törvényszerű közgyűlése a Kolozsvár-bács-szilági, s meg a Mezősége vezető ugynevezett mecsi, tehát csupán két főutvonali kiépítésére határozta a megye munkaerőjét alkalmaztatni?

En ez állításomat sehol se látom megczáfolva a mélt. Boér Ferenc ur nyilatkozatában, mert azon magyarázat, hogy „e határozaton az 1863-ik évi martius 23-án tartott (octroyált) megyebizottmányi gyűlés változtatást (?) térszen, abban történné a megállapodás, hogy az utépítések körüli intézkedések a megyei (provisor) tisztségre, illetőleg a főispáni helytartóra ruháztatnak“ csak tévedésen alapuló értelmezésnek tekintendő, mibelyt komolyabban vizsgáljuk amaz idézett határozat valódi értelmét.

Mi is ismerjük e határozatot. Tudjuk, hogy az 1863-ki octroyált megyebizottmány elvből nem avatkozott a dolgok tárgyalásába, s midőn a megyei utak építésének kérdése került színyre, ki-mondatott, hogy a megye már 1861-ben két főutvonali építését határozta, minélfogva az ezeknek kiépítése körüli intézkedések a tisztségre s a főispáni helytartóra bízattak, de oly teljhatalomról, miszerint egészen új vonal, s éppen egy oly csekély érdektől mellék utvonali építéséhez lehessen kezdeni, mint a „pánczélesek-kolozsvári,“ erről bizony szó se volt, s ennek nem is lett volna értelme, miután a sokkal fontosabb két főutvonali egyáltalában nem állott még oly közel a bevégeztetéshez, hogy attól lehetett volna tartani, misépp maholoap nem lesz hol hasznosítani a megye munkaerőjét. Nem áll tehát, hogy „változtatás“ történt volna az 1861-diki határozaton, mert csak e határozat további foganatosítása bízott a tisztségre s főispáni helytartóra, s csak ez értelmezés alapos és illetékes.

A „nyilatkozat“ szerint a pánczélesek mellék utvonali célja három törvényhatóságot: Dobokai és Kolozsmegeye s Kolozsvár városát ömszeküti. Hát a Kolozsvár-bács-egregyi fővonal vajjon nem éppen ezt eszközi-e, s ha igen, mit ér ez argumentum? Valóban semmit!

Még gyarlóbb a pánczélesek mellékutvonal siető kiépítése szükségességének azzal való indoklása, hogy azáltal Kolozsvár városának „jelentékeny fapiaez“ fog megnyitattani. Mintha bizony a fadús gyalui havasok, s a majdnem szint-oly fadús bácsi és fejérdi járasok stb. közelében fekvő Kolozsvár városának, a hová csak egy omlik a fa, egyéb szüksége se volna, mint fapiaez-ra! Nő hiszen, ha egyébben is csak ennyi szükség-et szenvedne e város, ugyancsak jó dolga volna. „Nem vonatott el a munkaerő a nádas utvonaltól“? Hogy, hogy? Valjon nem a megyei és pedig főleg a felső-kerületi munkaerő fordítottott-e a pánczélesek utépítésére? Avagy tán gőzerő, plane gőzemberek végezték a munkát?

Sajátszerű indoklás foglaltatik a nyilatkozat azon — különben nem igen világos — passusában is, hol az hozatik fel, hogy Dobokamegye képviselő választmánya 1863-ban meghatározta e vonalt, s ezt e megye még a felsőbb engedély megnyerése előtt nagyobbára elkészítette, következéské (halljuk!) Kolozsmegeye határával a közlekedés teljes fenakadása nélkül félbe nem szakadhatott. Hát a főbbvonalokon ez érdek nem még követelőbb-e? S mióta kötelezi Dobokamegye határozata Kolozsmegeyét annyira, hogy ennek kormányzata még csak

meg sem kívánja kisérteni akár ama megyét, akár a felsőbb hatóságot felvilágosítani arról, mikép ha fontos és siető egy pánczélesek „mellékut“ kiépítése, százszoros fontosabb és sietőbb a bács-egregyi? Egy átiratba, s egy feliratba került volna az egész. Megtették-e? ha szabad „alaptalan gyanúsítás“ vádja alá helyeztetés veszélye nélkül kérdeni.

De minek folytassam? Az elfogulatlan olvasó ezekből is átláthatja, hogy az „alaptalan gyanúsítás“ és „a közönség félrevezetése“ helyett komolyabb czél állott előttem, midőn felszólaltam a megye közlekedési érdekei körül tapasztalt dolgok miatt.

M. Boér Ferenc ur egész nyilatkozata inga-tag, s nem talállok semmi örömet annak ostromlásában. Inkább szeretném az ügy érdekében, ha megyei mérnök Velics ur, mint szakember, sziveskednék a pánczélesek mellékut szükségességét és sürgetősségét kimutatni, s minket megnyugtani, mert többen vagyunk ám, a kik nem vagyunk hajlandók bizalmi szavazattal tisztelni meg azokat, a kik ez ügyre befolyást gyakoroltak.

Végül pedig magamnak is tartozom egy nyilatkozattal.

B. F. ur nyilatkozatának második passusában ezt olvasom:

„Noha az ilyen alaptalan gyanúsításokra, ki-vált annak, a ki nyílt sisakkal fellépni elég bátorsággal nem bír, felvilágosításokra kötelezett nem lennők.“ stb.

Legyen meggyőződve, hogy van bátorságom nyílt sisakkal is fellépni, s tenni is fogom, mihelyt bebizonyítottam, hogy ez által az ügy valamit nyer. Részemről nem értem, miért tartoznék a dolgra: valjon ki az, a ki itt megmondja az igazságot, s miért ne lehetne felvilágosítást adni egy aláíratlan kérdésre is? Személyek s azok érdekeiről avagy ügyről, s annak érdekeiről van-e itt szó? Nem értem e kifogást. De ismétlem, ha meggyőző engem az administrator ur aziránt, hogy a közügy érdekében elkerülhetlen tudnia a világnak, hogy ki legyen, minden habozás nélkül „főlelem sisakom rostélyát“, nemesi parolámra fogadom!

Hazai intézetek

Gazdasági-egyesület választmányi

gyűlés augusztus 7-kén báró Huszár Sándor elnöksége alatt. Főbb tárgyai:

1) A titkár jelenti, hogy Berde Áron ujonnan részvényes tag lett; továbbá, hogy a horászati szakosztály részére a szőlőművelési statisztikai adatokat beküldötték: Hunyadmegeyéből főispán b. Nopcsa Ferenc, a székácsai kerület egyrészt Löw Frigyes, Besztercevidékéről Lang Dániel, Krasznamegeyéből ifjabb Lázár János, Almásmentől Majthényi Ferenc, Nyáradmellékéről Báthi Gábor és Farkas György urak; több közreműködésre felkértek jelenléte szerint pedig a legtöbb rovatos iv visszaküldése szilret utána van halasztva. A jelentés örömdetes tudomásul vétetvén, átadatnak az illető szakosztálynak.

2) A kertészeti szakosztály a testvér szobeni gazdasági-egyesület által Schuster Gyulának a gyümölcs- s eperfa-termelés érdekében tett ajánlatára hozott s a k. főkörmányszék által észrevétel tetele végett egyesületünkbe küldött tudósításra nézve jelenti, hogy ragaszkodik e tárgyban megállított véleményadásához, azon nézetben azonban, hogy a szorgalom jutalmazása e téren is hathatós elősegítő eszköz, maga is osztozik, s ezt a főkörmányszék gondoskodó figyelmébe ajánlata is. A gyűlés a véleményadást elfogadja.

3) Az állattenyésztési szakosztály a k. főkörmányszék azon intézkedését, mely szerint az állami maglovakat minden év elején egészségügyi állapotjukra nézve egyes bizottságok által megvizsgáltatni rendeli.

4) A lótenyésztési előmozdítására nézve hasznosnak és czélszerűnek találván, az ezen egyes bizottságokban közreműködésre felszólítandó szakértőket megbízatása következtében kijeleli.

A gyűlés ezekhez még többeket sorozván, a k. főkörmányszékhez felajánlatnak.

A sepsi szent-györgyi állomásra Antos Ferenc, gróf Kálnoki Pál, gróf Mikés Benedek és báró Szentkereszti Zsigmond.

A homoródi állomásra Gyárfás Domokos, id. Pálfi Dénes, ifj. Pálfi Dénes és Ugron Lázár. A dézsi állomásra báró Bánff Albert, báró Bánff Dániel, gróf Teleki György és Weér György.

A rétegi állomásra Betegh Kelemen, gróf Bethlen Béla és gróf Bethlen Sándor urak.

A kereskedelmi ministerium tudatja, hogy az osztrák birodalom, legmagasabb határozat szerint, 1867-dik évben Párisban tartandó nemzetközi kiállítás résztevendő, s megküldi egyszersmint a kiállítás osztályzatát.

Tudásul vétettek.

5) Kereskedelmi s közgazdasági minister Kalchberg ő nagyméltósága értesíti egyesületünket, hogy ő Felsőháza méltóztatott őt saját kérelmére hivatala folytatásától kegyelmesen felmenteni, s az egyesületnek közreműködéséért köszönetet mond.

6) A kir. főkörmányszék tudatja, hogy legfelsőbb helyen tudomásul vétetett, hogy a főkörmányszék Thierry Vilmosnak a selyemtenyésztés ügyében alaposabb ismeretek és tapasztalat szerzése végett déli Frank- és Olasz, ugy Némethon-

ban és Schweiczban tett utazására, nemkülönbben jappáni selyemhernyó tojás szerzésre 1,600 frtot utalványozott. Azon javaslatára nézve pedig, hogy a selyemtenyésztés ügye előmozdítására egy központi felügyelőség rendeztesseki állandó fizetéssel, s a szamosújvári és enyedi fogházaknál selyemtenyésztési minta-intézetek állíttassanak fel, meghagyott, hogy miután ez országos ügyben a költségek az országos pénztárból fedezendők, mifelől a törvényhozás beleegyezése nélkül intézkedni nem lehet, a két erdélyi gazdasági egyeslet kihallgatásával e tárgyra nézve törvényjavaslat szerkesztessék, s a főkörmányszék véleménye kíséretében legfelsőbb helyre terjesszessék.

Vége az egyesületnek azon kérelmére, hogy az eperfa-iskolák felállítására 1866-dik évre 2,100, 1867—1871-dik évekre évenként 1,700 frt utalványoztassék, a határozat később fog közöletni.

Ezen kegyelmes királyi rendelet teljesítésére nézve a főkörmányszék megkéri az egyesletet, hogy nézeteit minél előbb felterjessze.

Átadatik a kertészeti és selyemészeti szakosztálynak véleményadás végett.

7) A főkörmányszék megküldi Thierry Vilmosnak a selyemtenyésztés ügyében Francia-, Olasz-, Schweiczb és Némethonban tett utazása eredményéről headott tudósítását, ehez mellékelte a tárgyra vonatkozó három füzetet u. m. a bajor központi növénytel munkáját, a selyemtenyésztés előmozdítására nézve; a Gamamay selyem-hernyótenyésztése körül szerzett tapasztalatok; német és francia nyelven és egy skatulyában a jappáni yama-mag cserfa levéllel élő selyem-hernyó, pillangó és gubóval, visszavárás mellett készszerű használatra.

Átadatnak a selyemészeti szakosztálynak.

8) A pesti gazdasági-egyeslet megküldi a gazdasági Kistűkőr ötidik, az egyeslet által ujonnan átdolgozott kiadásának egy példányát azon testvéries megtalálással, hogy a földművelő osztály számára szánt ezen kézikönyv terjesztését egyesletünk saját hatáskörében elősegítse.

E közhasznú kézikönyvnek nagyobb körben való elterjeszthetése módjának meghatározására bizottság neveztetett ki.

9) A pozsonymegyei gazdasági egyeslet meggyőződve azon előnyök felől, melyekkel a kölcsönbiztosító „Hungaria“ biztosító bank a gazdasági községet kecségetti, azt egyesletünk figyelmébe ajánlja.

Tudásul vétetik. (Vége következik.)

Különbélék.

* Ö Felsőháza legmagasabb szillete napját városunk minden felekezete ünneplésesen ülte meg, melyben a hatóságok testületileg vettek részt, nagyszámú közönség kíséretében; az ünneplés előestéjén fényes és általános világitás.

* Károlyfehérvári levelezőnk hasonló ünneplésségről ír: A várkörön már az előestén megszólaltak az ágyuk, tegnap pedig nagy katonai szemle s a várban isteni tisztelet, melyet mls Bars kanonok ur végzett.

* Alvinczen a napokban egy ember valami patkányturást pillantott meg, melynek tetején egy huszas nagyságu ezüstpénzt talált. E helyet megjegyezve, este ásáshoz fogott, s mint onét írják, nagy summára menő pénzt talált, állítólagosan mintegy három vekás faedényben. A levelező mint írja, a helyszínén maga is talált egy elhullott példányt, melyen a következő felirat van: M. TERESIA D. G. R. I. G. H. B. R. A. A. D. B. C. T., a másik oldalon P. Hungariae 1753. K. XVII. B. A körirat tökéletesen ép, s a tallérnél valamivel kisebb. Van azonban a talált kincs között tallér és arany is. A föld tulajdonosnéja, hol a pénz találtott, m. b. Inczédi Horváth Mihály, ki a megtaláló ellen hivatalos lépéseket tetetett.

* Czegéből írják, hogy ott e f. hó 15-én délután 3 óraker a villám lecsapott a gróf Wass Ádám istállójába, hol egy fiatal 19 éves magyar ifjút, s egy lovat sujtott meg. Az ifju meghalt. A villám az istállót felgyújtá, az e miatt szenvedett kárt mintegy 1000 frtra teszi tudósítók.

* A régebben eltűnt Gajzágóholttemét hirszerint a Teke és Sz. Régen közötti ut mellett levő erdőben megtalálták. A hulla természetesen az oszlás harmadik stádiumában volt. A hivatalos vizsgálat megkezdett.

* A kolozsvári dalszintársulat megkezdte már működését K. Fehérvárott. Eddig előadták Offenbachnak „Dajka“ című operettét, továbbá a „Szamar tej“, Sardou „Iskolakerülő“-jét és Soupe „Tiz leány és egy férj sem“ című operettét. A társulat nagy tetszéssel fogadták. A jövő hó elején Nagy-Enyedre mennek át néhány előadásra.

* Mint halljuk, a pebania közszeretben álló káplánjai Simon Endre és Rácz tiszteendő urakat Fogarasi Mihály erdélyi püspök valóban elmozdítottá állomásukról, s e miatt most nagyszámú aláírással kérvényt szándékoznak a cath. hívek beadni, hogy Simon Endre urat engedjék továbbra is hívei között maradni. Az eredményt annak idejében közölni fogjuk.

* Ismeretesek a történetbuvár előtt azon levelek, írja a „P. Hétlap“, melyeket II. Rákóczy Ferenc, rodostói menedékéből a nagyvezirhez, végrendelete négy fejedelmi végrehajtójához, a stambuli francia követhoz stb. intézett, valamint isme-

reates nyancsak ott kelt végrendelete is, mely okmányok mind nyomtatásban is megjelentek már. Ismeretlen azonban a nagy műveltségű fejedelmek egy nagyobb munkája, mely a hatalomról és a politikai élet elveiről értekezik, s melyet ennél fogva méltán ruháztak föl ezen czímmel: „II. Rákóczy Ferencz politikai végrendelete.“ A munka francia nyelven van írva, s eredeti kézírata egy fejedelmi könyvtárban található, melyhez nehéz hozzáférni. Egy hazánkfiának, mint értesültünk, sikerült a kéziratot lemásoltatnia, s e másolat most — vevőre vár. Ha nemzeti muzeumunk oly gazdag volna, mint a miénk szegény, első sorban is őt szőlitanók föl a becses ereklye megvásárlására, föltéve természetesen, hogy a másolat tulajdonosa bebizonyítja a munka hitelességét. S ez esetben óhajtható volna az is, hogy a munka mind eredetiben, mind gondos magyar fordításban megjelenék. Tán csak akadna rá kiadó?

* A „P. N.“-ban Aranyodi János földbirtokos Sümegről arról értesíti a nevezett lapot, hogy azon a vidéken sokan kezdik terjesztgetni a nép közt, hogy az urak most vissza akarják állítani a nemességét és robotot. Midőn erre — ugymond — egyrészt a kormány figyelmét felhívja, a népet is ezélszerűnek látja óvni, nehogy ily gonosz ámitók-nak hitelt adjon.

* A nazarenusok a szegedi alsóvárosi tanyák közt is szemlélatomást terjednek. Erről az ottani lap így ír: E vallás követőinél nagyban szerepel a communismus, még a nő is közös portéka náluk. — Egyik alapelvük a mértékletesség; de a dologtalanság is, mert mint mondják: Isten minden teremtményeiről gondoskodik. Bort és egyéb szeszest italt nem isznak; fegyvert hordanak nem szabad s így a katonaszkodás alól is fölmentve érzik magukat. Jellemző esetet beszélt el egy polgártársunk a nazarenusokat illetőleg. A napokban egy tanyai menyecske néhány kosár gyümölcsöt hozott eladni s polgártársunknak egy kosár alma megnyervén tetszését, ára után tudakozódott; a menyecske 10 krtban tartotta, de csakhamar helyreigazítólóg szólott: „megbotlott a nyelvem, 10 garast akartam mondani, de minthogy már 10 krt mondtam; ennyiért is elviheti az ur, mert a mi vallásunk tiltja az egyszer kimondott szót visszaváltani.“ Kíváncsian kérdezte polgártársunk, hogy a menyecske miféle vallású; mire válaszul kapta: „új vallású“ — így nevezik magukat a nazarenusok.

* A „Wiener Mead. Wochenschrift“ a következő aggasztó hírt hozza: „A cholera mind közelebb és közelebb jő, és valóban idején volna legalább gondolni arra, hogy minő fogadásban részlethessék. Ugy hiszszük, hogy nem lehet majd neki elég tért füresen hagyni, és éppen a b. tegségek ezen legperfidebbikénél a lehető leggyorsabb segítség sokkal szükségesebb, mint minden más epidemianál. Kórházainkban normalis időkben is kevés ágy van, és epidemianál, ha nem is oly gyorsan terjednek, mint a cholera, kórházaiok zsufolva szoktak lenni. Olaszországban a cholera már mindenfelé kiterjedt, és legújabb hírek szerint már Fiumében is fordultak elő egyes esetek. Caveant consules!“

* Londoni levelek szerint több gazdag tőkepenészes késznek nyilatkozott, ujlóg megajánlani az arra nézve szükséges pénzüsszeget, hogy a „Great-Eastern“ működése a jövő évben újra megkezdthessék. Azonban némely lapok azon kérdést teszik föl, hogy vajlon nem lenne-e jobb Angolországra nézve, ezen vállalatot abban hagyva, inkább ama huzal fölállításához eszafalozni, melyet az amerikaiak s oroszok szárazon, Szibérián s a Bebring-szoronlaton át akarnak Sz. Pétervár s New-York közt létesíteni.

* A múltki apátságban közelebb kétszer süjtött le a villám. Első ízben jul. 22-én d. u. 2 órakor, midőn a könyvtárnok éppen egy idegennék mutató a könyvtárt. A villám a könyvtárnok mellé süjtött le és gyújtott. Mindkét ur s egy jelenlévő szolga lélekéberségének köszönhető, hogy a tűz mindjárt első fellobbanásában elfojtatott s a gazdag könyvtár így megmentve lett. E hó 3 kán pedig déli 12 órakor a villám a convictus épületbe csapott s az ebédnél ülő tanuló fejé felett lezúzó, a falból többhelyütt vakolatot és téglát szakított ki és a konyhában egy szolgát a földre terti, s a nélkül azonban, hogy másutt valamely kárt okozott volna. A rémülés annál nagyobb volt, mert már körülbelül 300 év óta a villám megkímélte az apátságot. Ez apátság utóbbi időben kedvencz mulató helye volt a most leléptetett államminiszternek; tehát ő exolja Aranjuéz-e sem maradhatott látogatás nélkül.

* Már csak a „Great-Eastern“, vagy kiserő hajói egyikének megérkezésétől várhatni a világnak azon feszültségéből megváltását, melylyel az atlanti huzal sorsát tárgyzó felvilágosításokat mindenfelé várják. Noha már azon kérdést senki sem veti föl, vajlon van-e még remény a siterre? egyedül a meghiusnlásnak oka azon problema, melyet mindenki egyenes bizonyítékok által megoldottul látni óhaj. Az érdek tisztán tudományossá változott ott, hők csupán kíváncsiság nem képezi alapját. A f. hó 7-kén Valenciában újból megkezdett vizsgálatok ugyanazon szomorú eredményt nyújták, és pedig oly körülmények között, melyek semmi kétséget sem engednek a vizsgálatok helyességé felől; mivel azon villanyos háborgatások, melyek

a mult hét elején először a jelzést, azután a múltkorlátozták, vasárnap reggel óta tökéletesen eltűntek. Mindig ugyanazon felelet hangzik: „A huzal a szárazföldről 1230—1250 mföldnyire megtört.“ — A föld villanyossága, mely ott a vezetősodronyba behatott, rendes és erős áramlásokban érkezik Valenciába. Az új hypothesisok azonban gomba módra szaporodnak. F. hó 7-kén Londonban azon hír terjedt el, hogy az óriás hajón levő huzaltartók egyikének baja történt; másrészt azon vélemény állították föl, hogy a hajó gőzgepezete romolhatott meg. Mindezen állítások azonban nem valószínűek. Airy tanár már egy harmadik jelentést is küldött a távirati társulatnak, mely szerint az elszigetelés s főkint a huzal villanyosságának megvizsgálása még vasárnap reggelig is, a villanyos áramlások miatt a legesekélyebb bizonyosságra sem vezetett; de azóta nyugalom állt be, melynek következtében a vizsgálat végérvényes eredményre várható. — Egy valentiai későbbi slrgöny jelenti, hogy egyéb szakértők is egyesültek az ottani villanyozókkal s független kísérletek után egy ezen ügyet érdeklő őszhangzó eredményt vitytak ki. Azonban a távolság meghatározásában az első kiszámításfól 60—70 mföldnyi eltérés mutatkozik; amaz a huzal megszakadását a parttól 1175 mföld távolra teszi.

Politikai hírek.

Franciaország. Páris, augusztus 11. A „Patrie“ erősíti az „Italia“ tagadásával szemben, hogy Austria és Olaszország közlekedési kísérleteket tettek. E lap szerint a rumeniai nyugtalanságok orosz mesterkedés művei. Metternich herceg még mindig itt van, és a „Liberté“ szerint oda utasított Bécsből, hogy III. Napoleon visszaérkezését bevárja. Goltz gróf, kinek Biaritzba kellett volna mennie, szintén nem hagyta el még Páris.

A „Moniteur du Soir“ az új kamrai választások alkalmából constatozza, hogy a felszigetben nagy haladás történt a mérséklettségi eszmék javára, melyek a választások által bizonyosan újabb szentesítést fognak nyerni. Legalább ezt lehet következtetni a közvélemény jelen irányzatából, valamint a választások alkalmával közzétett iratokból is.

Az „Italia“ határozottan megezáfolja a „Patrie“ közléseit, Austria s Olaszország hangulatára vonatkozólag, Olaszország elismerése kérdésében. Minde mellett is a „Patrie“ ragaszkodik közléseinek alaposágához.

A „Patrie“-nak Mexikóból jul. 11-ről kelt levelei szerint, a kormány kijtűnő intézkedéseket tett, a közigazgatás különböző ágainak szabályozása végett. Így legújabbban szintoly szabatos, mint szigorú utasítások intéztettek a közvetlen adók ellenőrsihez. A kincstárra nézve már igen nagy érdekű dolog volt, az állambevételek ezen fontos osztályában a visszaéléseknek véget vetni. Továbbá a kormány, mely a pénzekbe már behozá a tizedes-rendszert, el van tőkélve, ezen rendszert minden mértékre és súlyra kiterjeszteni. A császár saját születésnapján, jul. 6-án, avatá fel az april 10-iki rendelet által felállított tudományos s irodalmi akadémiát. Ramirez nevezettet ki ezen intézet elnökévé.

Páris, aug. 10. Ploembiérsből elutazása előtt a császár még Persigny herceget fogadta, mit természetesen az ismét felmerülő minister-változási hírekkel hoznak kapcsolatba. Persigny egyszerre érkezett a fűrdőhelyre Fleury tábornokkal, ki a politikai mende-monda szerint egy küldetéssel bízott meg Németországba. Politikai körökben mit sem tudnak ilyes küldetésről, vagy hogy a francia cabinet bármikép is beavatkoznék a német ügyekbe.

A francia császár 10 én hagyta el Ploembiérest s utazott egyenesen Chalonsba. Bizonyosnak tartják már, hogy ő felsége 15-kén nem töltendi Párisban, valószínű azonban, hogy a szemlék megtartása közben egy pár napra látogatást teend ott, mit onnét sejtene, mert jelenleg a két diplomata, és a főparancsnok, kik Franciaországban Olaszországban képviselik egyszerre Párisban tartózkodnak, ezek Malaret a florenzi, Sartiges a római követek és Montebello tábornok. Éppen nem tartozik a merész számítások közé, ha az tesz fel, hogy a császár s három megbízottjának hozzájárulásával már meg akarja állítani az eljárás alapjait, melyek a conventio leteltével szükségessé válnak. Hiszik azt is, hogy a két diplomata kimerítő utasításokkal fog ellátni az iránt is, hogy a florenzi és római udvarok közt az egyezkedés ismét megkezdessék, s az sikeres czélhoz vezetessék. Ez nagy megkönnyítése lenne a francia politikának a felszigeten.

Németország. H a m b u r g, aug. 11. A hercegségekben az augusztus hercegehez szító hivatalnokok elboesátástól tartanak; a saját ellen fogatosított rendszabályok daczára a lapok férfias hangon szólalnak fel. — Frigyes augusztus hercege kijelentette, hogy igazolni fogja a hazaiak bizalmát, s önkénytelen soha sem hagyandja el a hercegségeket. A schleswig-holsteini lapok lefoglalása folytattatik. Az országos kormánynak a lapok ellen irányzott könyvvizsgálati kiboesátványa megalapítja, hogy a lefoglalás nem vonja maga után szűkségkép a bünvádi eljárás megindítását is. Hírlik, hogy a schleswig-holsteini egyetlek eltűrtültenek, s a hivatalnoki személyzet meg fog intetni, óvakodnak az augusztus hercege part fondorlatától. Holnap itt a porosz érzelmű nemzet-párt tanácskozand. A berlini „Lib. Korresp.“ írja: Itt most a

követek háza felosztására és az új választások elrendelésére vonatkozó hírek merülnek fel, mit emliteni akarunk a nélkül, hogy az egész dologra nagy súlyt fektetnénk. Az oldenburgi nagyherceg — miként Berlinből jelentik — e hó 10 kén a legszigorubb incognitóban időzött a porosz fővárosban. A „Zeidl. Corr.“ írja: Diplomataikus körökben azon eszme merült fel, hogy az augusztus hercege a gyermektelen Kuza helyébe Moldva- és Oláhország fejedelmévé tétessék. Osztrák részről Poroszországnak legújabbban azon ajánlat tétetett, hogy fogadja el Lauenburg hercegséget, de mérsékelle Schleswig-Holsteinra vonatkozó követeléseit. Poroszország készségesen elfogadta — a mint várni lehetett — Lauenburgot, de a másik két elbai hercegségre vonatkozó követeléseit csak kevés mérsékli s különösen föltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a schleswig-holsteini katonák esküdjének hűséget a porosz királynak. Erre a „N. fr. Pr.“ ezeket jegyzi meg: „Mindig ugyanazon eljárás mód. Elfogadás az Austria által tett minden engedménynek, viszonengedmény nyújtása nélkül. Már a mi ezen lauenburgi ügyet illeti, azt lehet várni, hogy a juliusi emlékirat harmadik pontjáról szóló hír (Lauenburg bekebelezése Poroszországba a slesiai határoknak Austria javára kiigazítása fejében) hivatalosan vagy félhivatalosan meg fog czáfoltatni. Ez valóban megfelelne a mostani ügyállásnak, miután Austria legújabbban azon engedményt tette Poroszországnak, hogy ez compensatio nélkül kapja meg Lauenburgot. Ez azonban nem változtat azon tényen, hogy a juliusi emlékiratban határigazítás kívántatott compensatióul.“

Berlin, aug. 14. A „Nordd. Ztg.“ megezáfolván a „Nene Fr. Presse“ azon híret, mintha a fejedelmek találkozása a porosz király óhajta folytán történnék; azt mondja, miszerint császár ő Felsége látogatása már több héttel ezelőtt jelentve volt, azonban csupán a létező feszültség miatt huzódott el ekkorig.

A „D. Allg. Ztg.“-nak Berlinből következő irnak: „A mint jól értesült oldalról jelentik, Beust ur a szász hadtestet csakugyan Austria rendelkezésére ajánlotta volna fel. E közrehatás czélja és feltétele volna: egy önálló schleswig-holsteini állam mellyből szervezése az Augustus örökös hercege alatt, és határozott visszautasítása a porosz követeléseknek.“ A lipseai lap azonban nem akarja hinni, hogy Beust ur ilyes kötelességeket vállalt volna magára.

Dunafejedelemségek. Mint a francia lapoknak Bukarestből folyó hó 10-ről távirják, a Jassy s Krajovában kiültt zavargásokra, valamint a cholera-ra vonatkozó közlés is merő koholmány. Az egész román területen folyvást teljes nyugalom uralkodik.

A „France“ szerint legközelebb az austriai s a fejedelemségi kormányok közt kiadási szerződés kötötet. Ezen szerződés értelmében — még előleges reclamatio nélkül is — vissza fognak szolgáltatni a két ország illető seregeihez tartozó oly katonai egyének, kik szabályszerű utlevél nélkül mennének át a határon. Az ujonezozás elől megszökött egyének, s a katonák még akkor is vissza fognak szolgáltatni, ha törvényes utlevéllel lennének ellátva, kormányuk reclamatioja esetében. A szerződő kormányok valamelyikének alattvalói a másik kormány katonai szolgálatába csupán kormányuk világos belegegyezése mellett fognak fölvetni. A szerződő államok valamelyikének minden oly alattvalója, ki nincs utlevéllel ellátva, vissza fog utasítani a határról, s ha már belépett a másik országba, honába fog visszaküldetni.

Bukarest, aug. 7. Az „A. A. Z.“ innen oly tudósításokat közöl, melyek ha megvalósulnak, a Duna-Fejedelemségek viszonyaira nézve föltűbb jelentékenyekké válhatnak. Hogy a fejedelem legkevésbbé sem vette figyelembe a követi conferentia határozatait, az ezáltal megsértett nagyhatalmasságok arra tökélték volna el magukat, hogy a hercegségek függő kérdéseit, különösen pedig a consulo joghatósága s a görög zárdajavak kérdését csupán e czélból küldött biztosok által fogják megvizsgáltatni, illetőleg elintéztetni, s hogy ezen vég-elintézt az európai nagyhatalmasságokat megillető határozottsággal viendik keresztül. Ezáltal a jelenlegi hospodár nem csupán arra kényszerítették, hogy saját nézeteit és kívánalmait végre a souverain- és védhatalmak akaratának alárendelje, s azon makacsodási és önleltétségi hangot, melyet eddig használt, olykép módosítsa, hogy megelégedjék az őt, mint hospodárt, megillető, de az eddiginél jóval esekélyebb jelentőséggel, hanem még az sem fogja kimaradni, hogy a bojárok s a többi lakosság, kik Kuza hg külfölele erőszakos rendszabályai által érdekeikben megsértettek, megragadják ez alkalmat, hogy a hatalmak biztosaitól védelmet és segélyt kérjenek. Mindazon pártok, melyek jelenleg Kuza kormány elleni tehetlenségük érzetében elfojtják bosszúságokat, egyszerre kilépnének az eddig reájuk erőszakolt téltlenségéből, annál is inkább, minthogy eddig az ideiglenes hospodár letételt még Moldvában is mindenkor biztosok megjelenése előzte meg. Ezért Bukarestben már arról is beszélnek, hogy a „magas Porta“ Kuza helyére Oláhország és Moldva részére egy-egy kaimakamot (helytartót) fogna kinevezni, míg egy valamely idegen herceg venné át a kormányzatot, vagy mindegyik hercegség számára egy-egy fejedelem választatnék a régi bojár-

családokból. Azt is határozottan állítják, hogy Kuza herceg utazásának egészségi szemponton kívül még azon czélja is van, hogy a külfölele udvaroknál jelenléte s azon biztosítás által, miszerint a védhatalmak rendeleteinek magát ezentul teljesen kész leend alávetni, elbáritsa a zivatart, mely igen gyenge lábakon álló fejedelmi széket fenyegeti. Nem sokára ki fog tűnni, mennyi igaz van ezen különben nem valószínűtlen tudósításokban.

„Zeidler Corr.“ a krajovai s jassy nyugtalanságok fölmentlése alkalmából rejtélyteljes czélzásokat tesz azon szerezpre, mely bizonyos oldalról a Duna-Fejedelemségeknek az elbai hercegségek kérdése megoldásánál szánva van. „Egy nyugati hatalom — ugymond — az 1865. évi párisi szerződés aláírót már többször figyelmeztette Moldva-Oláhország állapotaira s azon kérdést pendítette meg, vajlon nem volna-e kívánatos, ezen állapotok miatt az európai nagyhatalmaknak s az olasz királyságnak értekezletet tartaniok. Mig a fejtelenség az al-Dunánál nem vett fel éles jelleget, eddig azon indítvány nem látszhatott időszerűnek; — most azonban, midőn a pártusák az utcákat választották színtérnek, s midőn egy — ha ugyan nem két — ideiglenes kormány alakulása várható, most Európa aligha fog sokáig vonakodhatni, hogy a Duna-Fejedelemségek gondnoksága alá vegye. Ezen alkalommal nem hallgathatjuk el, hogy diplomatai körökben azon gondolat merült fel, ültetessék Frigyes augusztus hercege Moldva-Oláhország trónjára Kuza helyett, ki elvesztette népszerűségét.“

Spanyolország. Egy Madridban eszközölt számítás szerint, az új választási törvény több mint 700,000 választónak adna szavazatjogot. Az „Epoca“ a hon iránti kötelesség nevében, minden, törvény által feljogosított spanyol a szavazásban részvételre szólít fel. „Jelenleg“ — ugymond — „minden józan vélemény kölesönös támogatásban részesítheti egymást, s a szavazásban részt nem vevés esztelenség s hiba lenne.“

Mint a „France“-nak San-Sebastianból írják, a puspökök, papságuk kíséretében, 2—3 kivétellel, siettek a királynőt s családja tagjait üdvözölni.

Az „Epoca“ kijelenti, hogy az olasz királyságnak a spanyol kormány általi elismertetése szűkségkép megőrizendi mind a Spanyolországban vallási, mind a pápai érdekeket.

Ujabb. Ó Felségeik az austriai császár és porosz király találkozása — miként a „G. C.“ írja közelebbi szombaton, e hó 19-kén fog véghezmenni Salzburgban.

Bukurest, aug. 15. Itt komoly lázadás tört ki; a katonaságnak be kelle avatkozni; a tanácsház feldulatott; mindkét részről vannak halottak és sebesültek. A rend két órai harez után helyre lön állitva.

Berlin, aug. 14. A „Nordd. Ztg.“ Schmerlingnek az egyetemi lakomán mondott felköszöntését fejtegeti, s a többi közt mondja: Austraának két meghiusult kísérlete után, Poroszország módot találand a harmadikat is elhárítani, de ha az ellenfél halálos csapást szándékoznék reá mérni, nem fog egyedül az elhárításra szoritkozni.

Páris, aug. 13. Franciaország minden külföldi követeinek már hosszabb idő óta előkészített összejövetele itt e hét lefolyása alatt fog megtartatni. Grammont hercege érkezése szintén a napokban váratik.

— London, aug. 14. A „Times“ new-yorki levelezője magas tekintély által neki tett közlés alapján erősíti, miszerint az éjszakamerikai kormány határozottan fogja követelni, hogy a francziák kivonuljanak Mexikóból.

Az „Engl. Corr.“ szerint több lapban azon eszme merült fel, hogy a porosz-austriai viszály eredménye a velencei kérdés megoldása leend. (?) Bismark nem csinált lelkismeretes dolgot oda czélozni Florenzenben, mikép Olaszország bizonyos körülmények között megkaparíthatja Velenczét.

A „London Rewiew“ Poroszország követeléseinek erőlyes visszautasítására buzdít, — a „Spectator“ azon véleményben van, miszerint az austriai és poroszországi háboru egy hónap alatt európai háboruvá lenne, — az „Examiner“ végre azt óhajta, hogy a két hatalom derékan kapjon egymás hajába.

Szerkesztői izenetek.

„Az igazság táborából“ aláírással egy névtelen cikkk küldött be hozzánk, mely a pánczéleschi mellék-utnovon építésé ügyéhez szintén hozzájárul, de mintán a mellett, hogy nem szől a dolghoz, csupán személyeskedik, nekünk pedig nem a személyekkel, hanem magával a közügyvel van dolgnak, melynek komoly és igazságfól tárgyalására hasábjaink mindig nyitva állanak — a nevezett névtelen cikket ezennel visszautasítjuk.

B. F. urnak Ny-Szentimrén. A védelem abba a lapba küldendő, melyben a helyreigazítandó cikkk megjelent.

Távirati tudósítás a beosi körzéről.
Augustus 17-kén: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 73.85. — 5% Metalliques 100 frt 69.30. — Bank-részvény 784. — Hitelintézeti részvény 200 forint 176.50. — London 10 ft. 100 frt 23 1/2 kr, 109.15. — Ezüst 107. — Cs. kir. arany 5.17. — 1860. kölcsön 90.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

